
OBSAH

ÚVODEM	9
ČÁST I POLITICKÉ IDEOLOGIE JAKO OBJEKT ANALÝZY	
1. K POJETÍ POLITICKÉ IDEOLOGIE	31
1.1 Politika jako vědomá činnost	31
1.2 Podstata politické ideologie	33
1.3 Politická ideologie, filosofie politiky a politická teorie	39
2. NÁZORY NA MOŽNOST PRAVDIVÉHO POZNÁNÍ V POLITICE	43
2.1 Starověk a novověk o zkreslení poznání politiky	43
2.2 Moderní doba o povaze ideologického poznání	47
3. VZNIK A VÝVOJ POLITICKÝCH IDEOLOGÍÍ	52
3.1 Příčiny existence politických ideologií	52
3.2 Kontinuita a diskontinuita ve vývoji politických ideologií	56
3.3 Ideologie, utopie a tradice	59
3.4 Typologie ideologií	63
4. IDEOLOGIE A ZPŮSOB POLITICKÉHO MYŠLENÍ	66
4.1 Typologie způsobu politického myšlení	66
4.2 Politické myšlení a kritéria jeho pravdivosti	72
ČÁST II POLITICKÉ MYŠLENÍ STAROVĚKU	
1. CHARAKTERISTIKA STAROVĚKU	77
2. ÍNDIE	79
2.1 Vznik a vývoj starověké indické civilizace	79
2.2 Bráhmanismus	81
2.3 Koncepce buddhismu	82
2.4 Politické myšlení hinduismu	84
3. ČÍNA	87
3.1 Vznik politického myšlení	87
3.2 Ideologické konflikty v období Východní Čou	88
3.2.1 Konfucius a konfuciánství	89
3.2.2 Mohismus	92

3.2.3 Taoismus	94
3.2.4 Legismus	95
3.3 Tradice čínského politického myšlení	97
4. IZRAEL	98
4.1 Judaismus a židovský národ.	98
4.2 Zvláštnosti judaismu jako ideologie	99
4.2.1 Víra v jediného Boha – monoteismus	99
4.2.2 Vyvolenost a smlouva s Bohem	100
4.2.3 Politická eschatologie, mesianismus a dělba moci	101
4.2.4 Zákony, sociální politika a stabilita společnosti	102
5. ŘECKO	104
5.1 Vznik a vývoj řecké civilizace.	104
5.2 Mytologické politické myšlení a jeho rozpad	106
5.3 Vznik vědecko-filosofického politického myšlení.	107
5.3.1 Sedm mudrců	107
5.3.2 Pythagoras a pythagorejci	108
5.3.3 Herakleitos (530–470 př. n. l.)	108
5.3.4 Sofisté	109
5.4 Vrchol politického myšlení řecké otrokářské demokracie	111
5.4.1 Sokrates (469–399 př. n. l.).	111
5.4.2 Platon (427–347 př. n. l.).	113
5.4.3 Aristoteles (384–322 př. n. l.).	117
6. ŘÍM	122
6.1 Dějiny Říma	122
6.2 Stoicismus.	124
6.3 Římský eklekticismus	126
6.4 Římští právníci	128

ČÁST III POLITICKÉ MYŠLENÍ STŘEDOVĚKU

1. CHARAKTERISTIKA STŘEDOVĚKU	133
2. KŘESŤANSTVÍ	136
2.1 Vznik a vývoj	136
2.2 Ideologie raného křesťanství	140
2.2.1 Ježíš Kristus a založení křesťanské církve	140
2.2.2 Politická eschatologie a mesianismus raného křesťanství	141
2.2.3 Vztah k politické moci a ke státu.	143

2.2.4 Pojetí sociální spravedlnosti	146
2.3 Politické myšlení východních křesťanů	149
2.3.1 Vývoj Byzantské říše	149
2.3.2 Politicko-právní myšlení Byzance	152
2.3.3 Východní apologetika a patristika	154
2.3.4 Křesťanské hereze v období všeobecných církevních sněmů	157
2.3.5 Oddělení římského patriarchátu od východních patriarchátů v křesťanské církvi	162
2.3.6 Vznik ruské státnosti a pravoslaví	165
2.3.7 Náboženské politické myšlení v období Kyjevské a Moskevské Rusi	169
2.4 Politické myšlení křesťanského Západu	181
2.4.1 Vývoj západoevropského křesťanství	181
2.4.2 Latinská patristika	185
2.4.3 Politické myšlení období scholastiky	191
2.4.4 Právní myšlení středověké Evropy	199
3. ISLÁM	203
3.1 Muhammad a islám	204
3.2 Základní hodnoty islámu	207
3.3 Arabská islámská politická teorie	210
3.3.1 Náboženské a právní myšlení	210
3.3.2 Politická filosofie	214
3.3.3 Zrcadla vládců	217
3.4 Politické myšlení islámu 15.–19. století	218
4. STAROVĚKÉ IDEOLOGIE V PODMÍNKÁCH STŘEDOVĚKU	222
4.1 Politické myšlení Indie	222
4.2 Politické myšlení Číny	226
4.3 Židé a judaismus	230

ČÁST IV POLITICKÉ MYŠLENÍ NOVOVĚKU

1. CHARAKTERISTIKA NOVOVĚKU	237
1.1 Politicko-náboženské konflikty novověku	238
1.2 Od racionalismu k osvícenství	239
2. POLITICKÉ MYŠLENÍ RENESANCE A REFORMACE	242
2.1 Program centralizace a posilování státní moci	245
2.1.1 Nicollo Machiavelli (1469–1527)	246
2.1.2 Jean Bodin (1530–1596)	249
2.2 Reformační doktríny	251

2.2.1	Martin Luther (1483–1546)	252
2.2.2	Jan Kalvín (1509–1564)	253
2.2.3	Thomas Müntzer (1489–1525)	255
2.3	Renesanční křesťanský humanismus	256
2.3.1	Erasmus Rotterdamský (1467–1536)	256
2.3.2	Thomas More (1478–1535)	257
2.4	Politická učení monarchomachů	259
3.	POLITICKÉ MYŠLENÍ OBDOBÍ BURŽOASNÍCH REVOLUCÍ	261
3.1	Nizozemí	263
3.1.1	Historické předpoklady revoluce	263
3.1.2	Hugo Grotius (1583–1645)	265
3.1.3	Baruch Spinoza (1632–1677)	267
3.2	Anglie	269
3.2.1	Anglická státnost	269
3.2.2	Anglické politické myšlení období revoluce	272
3.2.3	Politické myšlení období anglické průmyslové revoluce	282
3.3	Spojené státy americké	296
3.3.1	Vývoj státnosti na území USA	296
3.3.2	Politické myšlení amerického koloniálního období	297
3.3.3	Politické myšlení v období války za nezávislost a vzniku americké ústavy	300
3.3.4	Politické myšlení USA první poloviny 19. století	306
3.4	Francie	309
3.4.1	Francouzská státnost	309
3.4.2	Francouzské politické myšlení 17. století	313
3.4.3	Předrevoluční politické myšlení	316
3.4.4	Revoluční myšlení jakobínů	324
3.4.5	Francouzský utopický socialismus	327
3.4.6	Konzervativní a liberální porevoluční myšlení	333
3.5	Německo	344
3.5.1	Německá státnost – od rozdrobenosti k sjednocení	344
3.5.2	Politické myšlení německých osvícenců	346
3.5.3	Politické myšlení německého romantismu	355
3.6	Itálie	359
3.6.1	Boj za sjednocení a nezávislost	359
3.6.2	Politické myšlení italského osvícenství	360
3.7	Rusko	366
3.7.1	Vývoj ruské státnosti od 2. poloviny 17. století do poloviny 19. století	366
3.7.2	Politické myšlení v carském Rusku v období reforem 18. století	371
3.7.3	Západnictví a slavjanofilství	377

RESUME	385
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	386
O AUTORECH	395
JMENNÝ REJSTRÍK	396
PŘEDMĚTNÝ REJSTRÍK	402